

af Udgifter udsunder sig efter sin egen Bestaaffenhed til en ganske eiendommelig Kreds af Udgifter, vil man ikke med samme Grund kunne sige, at det er urimeligt at bevare en særegen Indtægt. At dette nu er Tilfældet med Universitetsudgifterne, derfor have vi Erfaringens Vidnesbyrd, idet det jo udenfor ganske enkelte Stater er en almindelig Ordning, at Universiteterne staa som Institutter med særegne Fonds. Grunden er vel altid tilbørlig historisk, men Forholdet har tillige f. Ex. i den nye Verden, Amerika, viist sig saa naturligt, at man der ogsaa i de Tilfælde, hvor Staterne have oprettet Universiteter, er gaaet den samme Vej og har fulgt det Forbillede, som er givet ved private Universiteters Stiftelse, hvorpaa den nye Verden jo frembyder saa mange Exempler. At man har fundet og doteret et Universitet med Statsmidler, forekommer i den nye Verden ligesaa ofte som, at det er blevet fundet og doteret ved private Midler. Netop fordi Staten altsaa her er inde paa en Virksomhed, der ikke efter sit Væsen behøver at være et Monopol for Staten, ligger det ganske naturligt for, at den gaar frem ad den samme Vej, som det private Forbillede anviser. Universiteterne stode oprindelig som privat oprettede Stiftelser, fundere og doterede af Staten efter Forbilledet af private Universiteter. Derved var det ogsaa, at man kom ind paa den Forestilling, at det af Staten funderede Universitet skulde være blevet til en privat Stiftelse. Dette er imidlertid en falsk Slutning, som dog beherskede Mange; thi det er og bliver dog et Statsuniversitet. Det Staten opretter Universitetet paa denne Maade, søger den at nærme sig Forbilledet, saa vidt det kan gøres, fordi det eiendommelige Diemed og den eiendommelige Karakter, disse Udgifter have, gjøre det naturligt, at Universitetet staa som en Anstalt, der kan gjøre sikker Regning paa en vis Indtægt. Det, at det staa saaledes, at det kan gjøre Regning paa en vis Indtægt, behøver imidlertid ikke, som den ærede Folkethingsmand, der nys havde Ordet, bemærkede, at betyde nogen Mistillid til den lovgivende Forsamling. Jeg kan ikke se, hvorledes det kan være et Udtryk derfor. Det er, hvis man overhovedet vil kalde det en Mistillid, en Mistillid ikke til selve den lovgivende Forsamling, men til Situationerne, og denne Mistillid er en naturlig Følge af, at der kan forekomme Situationer, hvor det ikke er godt for disse særegne Diemed at skulle veies og maales sammen og ses i nødvendig Forbindelse med andre Statsudgifter, som forlanges. I det Dieblit, der er henlagt særegne Indtægter med særegne Formaal til saadanne Institutioner, vide disse, at disse Indtægter kan der gøres Regning paa; men man mener og tror, og det finder jeg ikke kan være krænkende for den lovgivende Forsamling, at der ellers kan indtræde Situationer, hvor det kan være ganske naturligt, at der kan opstaa Tvivl, om maasse ikke en Udgift til mili-

tært Diemed, en Udgift til et og andet landøkonomisk Diemed og deslige under de foreliggende Omstændigheder er vigtigere end de sædvanlige Udgifter til Universitetet. Det er denne Afveielse i det konkrete Tilfælde, man undgaar ved at have Institutter med særegne Fonds, om hvis Anvendelse til Andet, Iffe-Universitetsdiemed, der ikke er Spørgsmaal. Nu kunde man sige: Sa det kunde være rigtigt, dersom Universitetet ogsaa kunde bære sig selv, og det var ogsaa en Bemærkning, som kaldt her i Salen under Finantslovens 1ste Behandling, at, skal man bevare Institutter med særegne Fonds, maatte det kun være under den Forudsætning, at de ogsaa kunde bære sig selv, saa at der ikke kunde blive Tale om Tilskud, og naar man vilde opnaa dette for Universitetet, skulde man helt restituere det eller dog give det langt større Kapital, end her er Tale om, thi det er erkjendt i Lovforslaget, og det er erkjendt i Kommissionens Betænkning, at en Restitution eller en Væren af sig selv ikke kan naaes paa denne Maade. Hvis nu virkelig Universitetet eller de, der ifølge deres Stilling særlig ere faldede til at varetage Universitetets Interesser, virkelig kunne siges at staa mellem disse to Alternativer, enten at lade Universitetet under de givne Forhold og uden en meget betydelig forøget Kapitalformue bevares som Institut med særegne Fonds, og saa skal det ogsaa holde sig indenfor denne Grænse, eller at faae det udslettet som Institut med særegne Fonds og saa altsaa lade det faae Bevilninger som enhver anden Statsudgift, saa vil jeg sige, at Universitetet ikke kunde falde paa at vælge at bevares som Institut med særegne Fonds; thi det kan Universitetet ikke nu og vil endnu mindre kunne det i Tidernes Løb. Det maa jo erkjendes, og det er ogsaa erkjendt af den ærede Folkethingsmand, som sidst havde Ordet, at Universitetets Udgifter stadig stige, og det kan ikke være anderledes; det er ikke blot med Hensyn til Lønningsspørgsmaalet, men særlig paa Grund af de mange Udviklinger, som det videnskabelige Apparat kræver, at disse Stigninger ske. Vi have i den Henseende opnaaet Meget, men ikke desto mindre maa det siges, at der har været en stillestaende Periode. Det sidste Store, som blev anlagt, var botanisk Have; men siden den Tid er Intet sket,

Rettelser.

- Sp. 813, L. 14 f. o.: „nævne“, læs: „nærme“.
 — 814, L. 8 f. o.: „Fredning“, læs: „Fried“.
 — 818, L. 20 f. o.: „Sandbaade“, læs: „Sandvaade“.
 — 818, L. 14 f. n.: „Follet“, læs: „Forslagets Gjenmørelse“.